KOMISJONI RAKENDUSOTSUS (EL) 2020/1048,

15. juuli 2020,

millega võimaldatakse Austrial anda luba kasutada kultuuripärandi kaitseks kohapeal toodetud lämmastikku sisaldavaid biotsiide

(teatavaks tehtud numbri C(2020) 4724 all)

(Ainult saksakeelne tekst on autentne)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määrust (EL) nr 528/2012, milles käsitletakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist, ([1]) eriti selle artikli 55 lõiget 3,

olles konsulteerinud alalise biotsiidikomiteega

ning arvestades järgmist:

(1) Määruse (EL) nr 528/2012 I lisa hõlmab selliseid toimeaineid, mille puhul on mõju keskkonnale või inimeste või loomade tervisele soodsam. Neid toimeaineid sisaldavatele toodetele võib seega anda loa lihtsustatud menetlusega. Määruse (EL) nr 528/2012 I lisasse kantud lämmastiku suhtes on kehtestatud piirang, et seda ainet tuleb kasutada piiratud kogustes kasutusvalmis balloonides.

(2) Lämmastik on vastavalt määruse (EL) nr 528/2012 artiklile 86 kiidetud toimeainena heaks tooteliiki 18 kuuluvates biotsiidides, s.o insektitsiidides kasutamiseks ([2]). Biotsiidid, mis sisaldavad heakskiidetud lämmastikku, on lubatud mitmes liikmesriigis, sealhulgas Austrias. Selliseid biotsiide tarnitakse gaasiballoonides ([3]).

(3) Lämmastikku võib ka kohapeal välisõhust toota. Kohapeal toodetud lämmastik ei ole praegu liidus kasutamiseks heaks kiidetud ning seda ei ole kantud määruse (EL) nr 528/2012 I lisasse ega komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 1062/2014 ([4]) II lisas esitatud biotsiidides sisalduvate olemasolevate toimeainete läbivaatamisprogrammi lisatud ainete loetellu.

(4) Vastavalt määruse (EL) nr 528/2012 artikli 55 lõikele 3 esitas Austria 26. juunil 2019 komisjonile taotluse erandi tegemiseks kõnealuse määruse artikli 19 lõike 1 punktist a, et anda luba kohapeal välisõhust toodetavat lämmastikku sisaldavatele biotsiididele, mis on nähtud ette kultuuripärandi kaitsmiseks (edaspidi „taotlus“). Austria esitas oma 3. septembri 2019 kirjas lisateabe kohapeal toodetud lämmastiku muuseumides kasutamise ning sobivate alternatiivide puudumise kohta.

(5) Kultuuripärandit võivad hävitada mitmesugused kahjurid putukatest mikroorganismideni. Selliste organismide olemasolu võib põhjustada nii konkreetse kultuuriväärtuse enda kadumise kui ka tekitada ohu, et kahjurid levivad ka teistele läheduses asuvatele objektidele. Asjakohase töötluseta võivad esemed pöördumatult kahjustuda, mis seab kultuuripärandi tõsisesse ohtu.

(6) Kohapeal toodetud lämmastikku kasutatakse väga väikese hapnikusisaldusega kontrollitud keskkonna loomiseks alalistes või ajutistes suletud telkides või kambrites, kus viiakse läbi töötlus, et tõrjuda kahjureid kultuuripärandiks olevatel objektidel. Lämmastik eraldatakse ümbritsevast õhust ja pumbatakse töötlemisotstarbelisse telki või kambrisse, kus lämmastiku osakaal suureneb ligikaudu 99 %ni ja vastavalt hapnik kaob peaaegu täielikult. Töötlemisalale pumbatava lämmastiku niiskus määratakse vastavalt töödeldavast objektist tulenevatele nõudmistele. Kahjuritel ei ole töötlemisotstarbelises telgis või kambris loodud tingimustes võimalik ellu jääda.

([1]) ELT L 167, 27.6.2012, lk 1.

([2]) Komisjoni 30. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/89/EÜ, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 98/8/EÜ, et kanda toimeaine lämmastik selle I lisasse (ELT L 199, 31.7.2009, lk 19).

([3]) Lubatud ainete loend on kättesaadav aadressil https://echa.europa.eu/et/information-on-chemicals/biocidal-products

([4]) Komisjoni 4. augusti 2014. aasta delegeeritud määrus (EL) nr 1062/2014 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 528/2012 osutatud tööprogrammi kohta, milles käsitletakse kõigi biotsiidides sisalduvate olemasolevate toimeainete süstemaatilist läbivaatamist (ELT L 294, 10.10.2014, lk 1).

(7) Austria esitatud teabest ilmneb, et kohapeal toodetud lämmastiku kasutamine on ainus tõhus meetod kahjurite tõrjeks, mida saab kasutada muuseumikollektsioonides, näitustel ja kultuurimälestistes leiduvate igat liiki materjalide ja materjalide kombinatsioonide puhul ilma neid kahjustamata; selline lämmastik on tõhus kõigi teadaolevate kultuuripärandi kahjurite vastu nende kõigis arenguetappides.

(8) Anoksia ehk muudetud või kontrollitud keskkonna meetod on loetletud standardis EN 16790:2016 „Kultuuripärandi säilitamine – integreeritud tõrje kultuuripärandi kaitse eesmärgil“ ja lämmastikku kirjeldatakse standardis kui enimkasutatud vahendit anoksia tekitamiseks.

(9) Kahjurite tõrjeks on olemas ka muid meetodeid, näiteks töötlemine madalal temperatuuril, kuumtöötlemine ja reguleeritud niiskusega kuuma õhuga töötlemine. Lisaks võib kasutada muid biotsiidseid toimeaineid. Austria sõnul on kõigil neil meetoditel puudused kahjustuste tõttu, mis võivad konkreetsetele materjalidele töötlemise käigus tekkida ning seega ei saa neid eraldiseisvalt kasutada kõikide materjalide ja materjalide kombinatsioonide töötlemiseks.

(10) Austria esitatud teabe kohaselt ei sobi termilised protsessid, s.o külmutamine või kuumtöötlemine paljude esemete töötlemiseks, sealhulgas maalid ning mitmevärvilised esemed, mis on seotud vaha, õli või valguga, samuti liimitud esemed, nahast või veläänist esemed, fotomaterjalid, uued töötlemata puitesemed, taastatud esemed ja pingestatud esemed. Lisaks võib eri materjalide erineva soojusjuhtivuse ja soojuspaisumise tagajärjel aset leidvast kujumuutusest tekkiv mehaaniline pinge ohustada segamaterjalidest valmistatud hapraid esemeid.

(11) Taotluses tõendatakse, et muid Austrias turul olevaid toimeaineid sisaldavate biotsiidide kasutamine võib tekitada objektide keemilisi muutusi ja sõltuvalt materjalide tundlikkusest neid kahjustada.

(12) Samal ajal kavatsevad muuseumid kultuuripärandi kaitse eesmärgil tehtava integreeritud tõrje raames loobuda ohtlikumate toimeainete kasutamisest.

(13) Avalduses esitatud teabe kohaselt ei ole muuseumide ja kultuurimälestiste jaoks balloonides lämmastiku kasutamine sobiv alternatiiv, kuna sellel on praktilisi puudusi. Balloonides sisalduva aine kogus on piiratud, mistõttu on vajalik sage transport ja eraldi ladu. Taotluses esitatud teabe kohaselt võib mõne ajaloolise muuseumihoone põrandatele tekkida ülekoormus, mida põhjustab vajaliku arvu balloonide kaal.

(14) Nõue, et muuseumid ja kultuurimälestised kasutaksid kahjurite tõrjeks erinevaid meetodeid, millest igaüks sobib konkreetsete materjalide ja esemete jaoks, selle asemel, et kasutada üht juba kasutusel olevat meetodit, mis sobib kõikide materjalide puhul, tekitaks muuseumidele ja kultuurimälestistele lisakulu ning muudaks nende jaoks keerulisemaks saavutada eesmärgi loobuda integreeritud tõrje raames ohtlikumate toimeainete kasutamisest.

(15) Arutelud, mille raames käsitleti määruse (EL) nr 528/2012 artikli 55 lõike 3 kohast võimalikku erandit kohapeal toodetud lämmastiku suhtes, toimusid biotsiidide eest vastutavate pädevate asutuste komisjoni eksperdirühma mitmel koosolekul ([5]) 2019. aastal.

(16) Lisaks korraldas Euroopa Kemikaaliamet komisjoni palvel taotlust käsitleva avaliku konsultatsiooni, mis võimaldas kõigil huvitatud isikutel esitada oma seisukohad. Valdav enamik laekunud 1487 märkusest pooldas erandi lubamist. Paljud vastajad tõid välja olemasolevate alternatiivsete meetodite puudused: termiline töötlemine võib kahjustada teatavaid materjale; muude toimeainete kasutamisel jäävad objektidele mürgised jäägid, mis järk-järgult vabanedes keskkonda satuvad; balloonides oleva lämmastiku kasutamine ei võimalda kontrollida töödeldaval alal suhtelist niiskust, mis on mõne materjali töötlemise puhul vajalik.

(17) Kaks rahvusvahelist organisatsiooni, mis esindavad muuseume ja kultuurimälestisi – Rahvusvaheline Muuseumide Nõukogu ja rahvusvaheline mälestiste ja kultuuriväärtuslike paikade nõukogu – kavatsevad esitada taotluse kohapeal toodetud lämmastiku kandmiseks määruse (EL) nr 528/2012 I lisasse, mis võimaldaks liikmesriikidel lubada kohapeal toodetud lämmastikku sisaldavaid tooteid, ilma et oleks vajalik rakendada kõnealuse määruse artikli 55 lõike 3 kohast erandit. Sellise taotluse, sealhulgas I lisasse kantud aine hindamine ja tootele loa saamine nõuab siiski aega.

([5]) Biotsiidide eest vastutavate pädevate asutuste komisjoni eksperdirühma 83., 84., 85. ja 86. kohtumine, mis peeti määruse (EL) nr 528/2012 rakendamiseks vastavalt 2019. aasta mais, juulis, septembris ja novembris. Koosolekute protokollid on kättesaadavad aadressil https://ec.europa.eu/health/biocides/events_en#anchor0

(18) Austria esitatud taotlusest ja täiendavast teabest nähtub, et praegu ei ole Austrias sobivaid alternatiive, sest kõikidel praegu kättesaadavatel alternatiivsetel meetoditel on puudusi, kuna need ei sobi kõikide materjalide käitlemiseks ega ole praktilised.

(19) Kõigi nende argumentide põhjal on asjakohane järeldada, et kohapeal toodetud lämmastik on oluline Austria kultuuripärandi kaitsmiseks ning sobivaid alternatiive ei ole. Seetõttu tuleb Austriale anda võimalus lubada kohapeal toodetud lämmastikust koosnevate biotsiidide kättesaadavaks tegemist ja kasutamist kultuuripärandi kaitseks.

(20) Kohapeal toodetud lämmastiku võimalik kandmine määruse (EL) nr 528/2012 I lisasse ja sellele järgnev loa andmine liikmesriikidele kasutada kohapeal toodetud lämmastikust koosnevaid tooteid nõuab aega. Seetõttu on asjakohane lubada erand selliseks ajavahemikuks, mis võimaldab alusmenetlused lõpule viia,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Austria võib lubada kohapeal toodetud lämmastikust koosnevate biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist kultuuripärandi kaitseks kuni 31. detsembrini 2024.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud Austriale.

Brüssel, 15. juuli 2020

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Stella KYRIAKIDES